

Wayna sipaskuna sumaq p'achakusqankumanta willakuy

Las vestimentas hermosas de los jóvenes y señorías

Quechua del Este de Apurímac

Chaymi payqa niwaran khaynata:

—Paykunaqa saynataqa p'achakunku manaraq
compromisoyaq otaq manaraq kasarasqa kasqankuta
yachanapaqmi. Chaymi noqayku casadokunaqa manaña
chay alakhakunayaq p'achataqa apaykuñachu, nispa.

Chaymanta pachan noqaq yacharani, imanaqtin t'ika
hinaraq sumaqta p'achakusqankuta.

WAYNA SIPASKUNAMANTA WILLAKUY

HISTORIA DE LOS JOVENES Y SEÑORITAS

QUECHUA DEL ESTE DE APURIMAC

PUCALLPA PERÚ

2010

Trabajo realizado en la Universidad Nacional Intercultural de la Amazonia (UNIA), en el curso de “Diplomado de Especialización en Lingüística Aplicada a la Educación Intercultural Bilingüe” en convenio con SIL International.

Título de la obra: Wayna sipasmantakunamanta willakuy

Autor © 2010, Calip Eliceo Sierra Peña

Derechos reservados conforme a la ley.

Esta obra puede reproducirse para fines no lucrativas.

Asesoramiento del equipo de producción de literaturas en lenguas indígenas.

Todos las ilustraciones han sido adaptados y modificados de acuerdo el contexto por el autor y se usa con el permiso de © SIL International.

Idioma: Quechua de Este de Apurímac

sumaq muyu titichakunata qollosta rumichakunata hina.

Chukunkutaqmi sumaq paqoq millmanmanta muyuchapi, cuadraduchakunapi awasqa, dibujuchayoqkunata apasqanku. Chaymi paykunaqa k'anka hina qarillaña purinku.

Chaykunata qawarispayqa, Chaypi huk wawqe, chitapa millman hina yuraq umayoq, hinallataq bastonwan purikuqllaña kasqa. P'achanmi kasqa común p'acha hinalla. Chaymi payta tapukurani khaynata.

—Paypan wawqecha imanaqtinmi wayna sipaskuna t'ika hinaraq p'achakunku, nispa.

Saynallataqmi waynapipas qawarirani kaykunata.

Sumaq millmamanta awasqa pantalonata. Chay pantalonkuq waqtan uraypin ashka tukuy color rayachakuna tukuy color k'aytuwan sirasqata.

Cinturankupitaqmi, tukuy color k'aytuwan tejesqa ch'unpita. Chay chunpinkuqa p'alta chalina hina ruwasqan.

Ponchunkutaqmi sumaq yawar hina pukay pukaraq. Chawpinpi hinallataq patanpkunapipas sumaq k'uychi color k'aytukunawan awasqata.

Warak'ankutapas vikuña millmamanta sumaq hatun awasqatan cinturankupi watasqata. Puntanpitaqmi apasqa

WAYNA SIPASMANTA

Huk kutinmi, waynaña kashaspay Abancay llaqtamanta viajeman lloqsirani Provincia Antabambapa comunidadnin Kilkatata quechuapi leeyta, escribiytawan yachacheq.

Chaymi noqaqa chay comunidadman chayarani. Hinaspaymi qawarani sumaqllaña wayna sipakuna t'ika hinaq p'achakusqankuta. Chaymi yuyaymanarani khaynata: “Wauu kay p'achankuqa mayna sumaqmi, t'ikakuna hina tukuy colorniyoqkuna, noqapas munaymanmi kay p'achankuwan churakuytaqa”, nispa

Chaymi noqaqa sapankama wayna sipaspa

p'achanta qawarani khayna kasqanta.

Sipaskunapapin hanku chakinkaman hatun sumaq pollerawan churasqata. Chay pollerankupitaq apasqa tukuy formachapi sumaq t'ikakunata, tukuy color k'aytuwan bordasqata. Cinturankupitaqmi ashka tukuy color p'alta watuchakuna watasqata.

Chompankupas tukuy clase k'aytukunamanta tejesqa. Qasqonkupipas k'aytumanta tejesqa sumaq munayllaña alakhachakunata. Chay alakhachakunaqa, kikin chompampin t'ika formachakunapi, hinallataq animal formachakunapi sirasqa warkulayan.

Mantonninkupas k'uychi hina tukuy color

k'aytukunawan sirasqa t'ikakuna hatun prendedorwan hap'ichisqa.

Sombregonkuñataqmi kasqa, sumaq ri'ti hina yuraq yuraraqraq, laurel t'ikawan, hinallataq asha p'alta watukunawan sumaq adornasqa.

Chukchankupas hatunkaray washk'a hina tukuy color k'aytukunawan kushka trensasqa.

Chaymi noqaqa uyankutapas qawarirani, sumaq nina hina pukay puka rawrariqtan, ñawinkupas ch'aska hinaraq k'ancharishaqta. Chaymi noqaqa ancha admirakuymanta mana rimariytapas atiranichu, ñawiy kay sumaq p'achakusqankuta rikuspay.

